

NAVOIY OBRAZI VA ESTETIK IDEALNING SINTEZLASHUVI

Yusupova Madinaxon Egamberdi qizi

Farg'ona davlat universiteti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada buyuk mutafakkir olim Alisher Navoiy obrazi va estetik idealning sintezlashuvi masalasi o'zbek adabiyoti she'riyati misolida yoritib berilgan.

Adabiyotshunoslikning muhim ilmiy kategoriyalaridan biri bo'lgan "estetik ideal" tushunchasi "go'zallik, estetik mukammallikning yuksak darajasi haqidagi his etiladigan konkret-timsoliy shaklda aks etuvchi tasavvurlar" yig'indisi demakdir. Ijtimoiy hayotdagi har bir inson ongida "mukammal jamiyat, mukammal ijtimoiy munosabatlar, mukammal inson haqidagi tasavvurlar mavjud bo'lib, bularning bari idealni tashkil qiladi".

Kalit so'zlar: Alisher Navoiy, obraz, estetik, ideal, sintez

Adabiyot – ijtimoiy hodisa bo'lgani kabi, uning tasvir obyekti insondir. Badiiy adabiyotda har bir yozuvchi jamiyat hayotini qalamga olar ekan, undagi badiiy voqelik, badiiy voqelikni tashkil etayotgan obrazlar, amaldagi jamiyat a'zolariga u yoki bu tarzda o'z ta'sirini o'tkazadi, estetik vazifasini bajaradi. Yaxshi voqeliklar orqali insoniyatning kelajakka bo'lgan ishonchini mustahkam qilsa, salbiy voqeliklar ifodasi bilan ayrim shaxslarning to'g'ri yo'lni topishida "oina" vazifasini o'taydi. Bunda badiiy obrazlarning ahamiyati beqiyos. Ayniqsa, tarixiy voqelik va undagi tarixiy shaxslarning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiruvchi asarlar kelajak avlod ong va shuurini yanada teranlashtiradi, bunday obrazlar sifatida tarixda o'zining jangovar qobiliyati, podshohlik salohiyati yoki ijodkor sifatida qalbgga yaqin misralar muallifi, olam sirlarini anglagan insonlar, jamiyatning boshqa vakillari uchun xaloskor bo'lgan shaxslar muhim ahamiyat kasb etadi. Lirik poeziyada ko'pincha tarixiy shaxs sifatida allomalar, shoirlar, davlat va jamoat arboblari gavdalanadi. Beruniy, Ibn Sino, Amir Temur, Ulug'bek, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur va h.k.

Tarixiy siymolar obrazi muallifning badiiy niyatini o'quvchiga anglatishda estetik ideal vazifasini bajaradi. Jumladan, Alisher Navoiy "fikrat ibrat, jasorat ibrat, ta'b ibrat, zakovat ibrat" kabi bir qancha ibratlarni o'zida jo qilgan inson obrazi sifatida muallif-shoirning ijodiy niyatini ifoda etishda estetik ideal vazifasini o'taydi. Shoirlar Navoiy obrazini she'riyatda ifoda etishda bu obrazni faqatgina "ibrat" qilib emas, balki o'zlarini Navoiydek ulug' ajdodlariga munosib avlod va voris sifatida qalbida g'urur hamda iftixor tuyg'usini tuyadigan yoshlar nomidan ham so'zlaydi.

Buyuk shoir haqida yozilgan she'rlarni shartli ravishda quyidagi asosda tahlil etish mumkin:

1. Alisher Navoiy tarixda qanday inson bo'lganligi haqidagi ayrim tarixiy voqeliklar asosida yaratilgan she'rlar (G'.G'ulom "Alisher", Mirtemir "Navoiy", E.Vohidov "Alisher Navoiy kemasi", A.Oripov "Alisher", Shavkat Rahmon "Shoirlar hiyobonida", Xurshid Davron "Alisher Navoiy", Azim Suyunning "Fevral", Aziz Saidning "Karvon tortib Navoiyga kelib qoldik", Asqar Mahkamning "Alisher Navoiyning so'nggi kunlari" kabi she'rlari).

2. Navoiy siymosini siyratidek jonlantirishda uning ijodiga, asarlariga murojaat qilinib yaratilgan she'rlar (Shukur Qurbonning "Navoiyni anglash", Abdulla Sher "Navoiyni

sog'inib..." turkum she'rlari, Zebo Mirzoning "Oybek. "Navoiy"ni o'qib", Nodir Jonuzoqning "Navoiy" kabi she'rlari).

Bugungi o'zbek she'riyatida ko'plab shoirlar Navoiy ijodiga to'xtalib, buyuk mutafakkir siymosi she'riy misralarda aks ettirilgan. Bu siymoga murojaat etishdan asosiy maqsad kitobxonlarni insonparvarlik, hilmlik, yaxshi fazilatlar sohibi bo'lishga undash, ularning jamiyatda o'z o'rniga ega bo'lishida xalq e'tirofidagi tarixiy shaxslar hayotini o'rnak qilib ko'rsatish, o'z ajdodlariga nisbatan ular qalbida faxr tuyg'usini uyg'otish, ular qoldirib ketgan ilmiy-madaniy merosdan to'laqonli bahramand bo'lishga intilishlarini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, ideal timsollarga xos xususiyatlar orqali o'quvchi-kitobxon estetik didini shakllantirish, Navoiy dahosidan ruhiy madad olish, buyuk shoir ijodiy olamini anglatishga erishishdan iborat. Jumladan, G'ofur G'ulomning "Alisher" nomli she'ri 1948-yilda, mustaqillikdan oldingi davrda yozilgan bo'lsa-da, besh yuz yil naridan baland yulduzlar sari so'zlab, bo'ynida "majburiyat" atalmish zanjir bo'lsa-da, qalban ozod sherdek mag'rur Navoiy siymosi insoniy mehr-muhabbat va erk-u baxt timsoli sifatida aks ettirilgan:

Yuksak tog' oralab o'kirgan she'rning,
Na'rasiga tengdir aksi sadosi,
Besh yuz yil yangradi tog'day Vatanda
Buyuk Alisherning asriy nidosi.
Daraxshon yulduzlar sari o'kirgan,
Bo'ynida zanjir-u, qalbi ozod sher.
Insoniy muhabbat, mehri-la vafo,
Erk-u baxt timsoli ulug' Alisher.

She'rning keyingi misralarida Navoiy ijodining o'ziga xos xususiyatlari haqida so'z boradi. "Ma'rifat mulkida xazina" bo'lgan ijodning bugungi kun shoir va yozuvchilari uchun "oltindan zina" vazifasini o'tashi ham G'ofur G'ulom lirik misralarining mazmundor, ifodalanayotgan fikrning serjilo bo'lishini ta'minlagan:

Zavolni bilmagan porloq ijoding,
Ma'rifat mulkida bitmas xazina!
Insoniy kamolot katta yo'lida,
Bir poya yuksakroq oltindan zina.

Lirik poeziya, avvalo, poetik ifodalash tamoyiliga asoslangani uchun buyuk shoir obrazini talqin etishda muallif asarlarida tasvirlangan qahramonlar nomini keltirish hamda ijodkor she'rlariga murojaat etish, bevosita asarlariga ishora tarzida lirik kechinma oqimiga kiritib, fikrni poetik ta'sirchan ifodalashga erishish hamda ana shu qahramonlar, she'riy parchalar va asarlar muallifini o'quvchi xotirasida jonlantirish yo'lidan boradi. Bugungi zamonaviy o'zbek she'riyatida Navoiy obrazini poetik tadqiq qilishning yangi-yangi yo'nalishlari yuzaga kelmoqda. Badiiy ifodada yuzaga kelgan bu kabi xilma-xillik, eng avvalo, she'riyatimizga kirib kelgan yangi bo'g'in shoirlari ijodida ko'zga tashlandi. Ushbu qatlam vakillari Navoiy obrazini yaratishda poetik ifodaning yangi ko'rinishlaridan unumli foydalandilar, she'riyatimiz badiiyatini yangicha poetik ifoda va tasvir vositalari bilan boyitdilar. Natijada, ular buyuk shoir obrazini yaratishdagi zo'rma-zo'raki tavsiflashdan yiroqlashib, bevosita shoir shaxsi va faoliyatiga oid tarixiy lavhalar yaratish yo'lidan borib, shoir siymosi-yu suratini emas, balki uning siyratini ham yaratishga kirishdilar. Bu yo'lda Navoiy obrazini

to'laqonli aks ettirish uchun goh tarixiy voqelikka suyanib, goh shoirning ijod namunalariga murojaat etib, ulug' shoir shaxsiyatini yaqindan anglash uchun muhim bo'lgan haqqoniylik tamoyilini aks ettirishga harakat qildilar.

Navoiyning ijodiga g'oyibona ergashgan munosib voris, bugungi kun g'azal janri rivojiga salmoqli hissa qo'shgan shoir Erkin Vohidov "Alisher Navoiy kemasi" nomli she'rida azaldan chaq nab turgan mushtariy yulduzi – Navoiy bugun ham "bahri muhit aro kezib" yurganligini ta'kidlaydi. Bu talqin shoir asarlarida ilgari surilgan g'oyalar bilan hamohangdir: "Kimki so'z san'atini yaxshi egallagan bo'lsa, ya'ni "so'z bahrida g'avvos" bo'lsa, o'sha odam badiiy ijod sohasida biron yutuqqa ega bo'ladi". Navoiy erishgan yutuq undan keyingilar va hozirgi adabiy meros avlodlari yutug'iga ham asos bo'lmoqda:

Azaliy davrada charx uradi yer,

Mushtariy azaldek chaq nab turipti...

Besh asr so'ngida buyuk Alisher

Bahri muhit aro kezib yuripti.

Navoiy timsolining butun "bo'y-bastini" ko'rsatib berayotgan, dunyo uzra tanho "beorom yurak", "achchiq to'lqinlarga" urilayotgan "ko'krak" "asr so'ngida kema bo'lgan" bu buyuk "ruh" Nuh kemasi insonlarni qutqarib qolgani kabi, adabiyotning do'lvor "kema"si vazifasini o'tayotirki, shu jihatdan bu buyuk "kema"ni navoiyshunoslik nomi bilan atash joiz bo'ladi, zero, bu "kema"ga munosib avlod yorqin kelajak manzillarini ko'zlagan:

Tiriklikda charxdan topmagan omon,

Boshiga g'am gardin yog'dirgan falak –

Dahr aro tanho-yu zor-u sargardon

Qalqib bormoqdadir beorom yurak.

Ulug'vor bastida o'ychan bir shukuh,

Kilkidan to'kilgan g'azaldek boqiy,

Besh asr so'ngida kema bo'lgan ruh,

Besh qit'a oralab kezar Navoiy...

"Navoiyni mehr va ixlos ila yetarli darajada bilish – din-u diyonat, imon-u e'tiqod, muruvvat va shafqat kuchiga ishonch demak"dir. Mana shu "kuch"ga "ishonch" nafaqat Navoiy obrazi yaratilgan epik asarlarda, balki lirik asarlarda ifoda etilgan timsol orqali ham yuzaga keladi. Bunda shoir-muallifning ijodiy mahorati, qalb prizmasidan o'tganlarini o'zgalarga ham yetkazib bera olish qobiliyati muhim rol o'ynaydi. Erkin Vohidov ta'kidlaganidek, agar shoir o'zi yonmasa, o'zgalarni ham yondira olmaydi. El-yurt muhabbatini qozonish uchun tug'ma iste'dodning o'zi kamlik qiladi. Shoir "ruhan, fikran zamon darajasida" bo'lishi, "xalq hayoti to'lqinlari ichida keng quloq" ochishi zarur.

Shoir Abdulla Oripov "Alisher" nomli she'rini buyuk mutafakkir obrazining "nuroniy" davridagi holati tasviridan boshlagan, she'rning ilk misralaridayoq o'xshatish san'atidan mohirona foydalanib, muallif hayotni – "ona"ga mengzaydi, jahon ishlariga guvoh bu hayot bolasining barcha ishlaridan voqif ona kabi ifoda etiladi. Mutafakkir obrazining gavdalanishida aksariyat she'rlarda uchraganidek, Abdulla Oripov ham "besh yuz yil"lik tarixdan so'z ochadi, oradagi vaqt to'siqlari olib tashlanib, "nurli yuz"larga boqib turgan Navoiy siymosi gavdalanadi. Bu o'rinda shoir she'rning birinchi bandida qism orqali butunni ifoda etuvchi "nurli yuzlar" ifodasi orqali bugunning yoshlarini nazarda tutadi:

Jahonki muqaddas neni ko'ribdi,—

Bariga onasan, ey qodir hayot.

Besh yuz yil naridan boqib turibdi,

Nurli bu yuzlarga nuroniy bir zot.

“O'zbek” degan nomning Navoiy nomi bilan atalishi, butun xalq uni e'zozlab ta'zim qilishi, bu buyuk siymoning bugungi avlod tasavvurida yanada jonliroq aks etishida she'riy misralarda ifodalangan tarixiy voqelik, tarixiy shaxsga xos individual xususiyatlar Navoiy obrazining estetik ideal sifatidagi mohiyatini ochib berishga xizmat qiladi:

Shu buyuk o'g'lingni ardoqlab dildan,—

Xalqim, ta'zim etsang arzigay tamom.

Uning nomi bilan birga bitilgan

Dunyo daftarida o'zbek degan nom.

Tarixiy shaxslar ifodalangan aksariyat she'rlarda talmeh she'riy san'ati ham samarali qo'llanadi. Quyidagi misralar buning yorqin misoli bo'la oladi. Parchadagi Boyqaro va Alisher siymolari lirik qahramon anglatmoqchi bo'lgan fikrini yanada teranlashtiradi:

Boyqaro irg'ishlab istak otida

Jahonga boqqanda misli bola sher.

Hirotdarvozasin bir qanotida

She'riy lashkarini tizgan Alisher.

Misralararo o'sib borayotgan g'oyaviy butunlik ushbu misrada “bola sher”ning, Boyqaro “istak”larining ro'yobi uchun “she'riy lashkarini tizgan” Navoiy timsoli gavdalanadi. Bu “lashkar”lar “qalam” orqali “tizil”gan. Keyingi misrada Husayn Boyqaroning davlat ishlarida yaqin ko'makdoshi bo'lgan Navoiy tinchlikni “yurt buzish” bilan emas, balki ma'naviyat va aql bilan yengish lozimligini uqtiradi, mantiqan qaralganda quyidagi parchada davlat a'yonlari bilan olib borilayotgan majlisda dunyoda “iz” qoldirish uchun “nayza”ning “kuch”ini “pesh” qilgan amaldorlarga “qalam”ni ko'rsatgan mutafakkir obrazi gavdalanadi. Garchi bu o'rinda majlis haqida so'z bormasa-da, misralarning tub mazmunida ushbu holat anglashilib turadi:

Dunyoda biror nom qoldirmoq uchun

Yurt buzish shart emas, degan gap-ku, rost.

Kimdir pesh qilganda nayzaning kuchin,

Alisher qalamni ko'rsatgan, xolos.

Navoiy “qalam kuchining qudrati” shoir Erkin Vohidovning “O'zbekiston” qasidasida go'yo qayta jonlangandek taassurot uyg'otadi:

Temur tig'i yetmagan joyni

Qalam bilan oldi Alisher.

Ushbu misralarda Alisher “qalamining tig'i” ne-ne manzillarni fath etgan Temur tig'idan ham o'tkir va keskir ekanligi, buyuk sohibqiron qilichi (tig'i)ning qudrati Xitoy sarhadlarigacha borgan bo'lsa, Alisher Navoiy “qalam”i ko'lamisa butun dunyoni “zabt etadi”. Bugun ham shoir jahon va o'zbek adabiyotida “yangi qalam sohiblari” uchun “salaf” vazifasini bajarmoqda.

Keyingi parchada shoir zidlash, qiyoslash orqali obrazning o'ziga xos xususiyatlarini yanada aniq ifoda etadi. Tazod she'riy san'ati asosida she'rda “tun” bilan “tong”, “zahr-u shakar”, “quyosh” va “zulmat” kabi bir-biriga qarama-qarshi tushunchalarning qo'llanishi misralar ta'sirchanligini yanada oshirgan:

Tun bilan tong erur tashbehda udum,
 Misoli zahr-u may, hajr-u shakar lab.
 Kimnidir quyoshday eslasa mardum,
 Kimnidir zulmatday yurarlar qarg'ab.

“Quyosh”day eslanuvchi tarixiy siymolar – Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Jaloliddin Manguberdi kabi, “zulmat”day xalq boshiga qora qayun kabi kelgan obrazlar sifatida Chingizxon, Husayn Boyqaro (nabirasi Mo'min Mirzoni o'limga hukm qilishi, mayparastligi) obrazlarini ko'rsatish mumkin. She'riy parchadagi “quyosh” kabi eslanadigan Navoiy siymosi yosh avlodni tarbiyalashda, ularning tarixga qiziqishi va ajdodlarning namunaviy ilmiy-amaliy, jamoaviy-ommaviy insonparlik faoliyatlaridan o'rnak olishlarida ushbu obrazning estetik ideal vazifasini o'tashi ta'kidlanadi. Kelajak avlod – “nabira”lari uchun ideal shaxs bo'lgan, “olis Hirotda maskan topgan” Navoiy bugungi yosh avlodning har ikkitasidan birida akslanishi, yaxshi fazilatlari bilan ko'rinishidan “ogoh”lantiriladi. Chunonchi:

Nido tingla, bu kun, yurtning tarafdin,
 Ey, yiroq Hirotda maskan topgan er!
 Ogoh bo'l, Alisher, sen ushbu gapdan:
 Har ikki nabirang — biri Alisher.

To'qqiz banddan iborat ushbu she'rda shoirning buyuk mutafakkir obrazini gavdalanitirishda boshqa tarixiy shaxslarga ham murojaat etishi Navoiy obrazining ayrim qirralarini gavdalanitirishda muhim ahamiyatga ega. Ba'zi o'rinlarda tarixiy voqealiklar, ijodiyotga murojaat etish orqali butun jahonni o'zining mazmundor baytlari bilan tug'ilgan yurtiga qaratib turgan Alisher Navoiy siymosi ifodalanadi:

Baytingga bir bora qovushgan har lab,
 Takrorlab ketgusi mahshargacha to.
 Qaratib turibsan bu yon, ne ajab,
 Milliard martabali jahonni hatto.

Yuqorida keltirilgan she'rida Abdulla Oripov Navoiyga lirik qahramon sifatida emas, balki chetdan turib, bu ulug' siymoga baho beradi. Uning insonparvarlik va boshqa individual xususiyatlarini o'ziga xos tarzda talqin etadi. Bu o'rinda “she'rlari doim hayotbaxsh, pafosi baland, ovozi dadil, ruhi tetik” Abdulla Oripovning ham shoir sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari (xalqchilligi, tarixiy shaxslarga bo'lgan hurmat va e'tibori), she'rning yaratilish mahorati o'laroq paydo bo'ladi.

She'rning keyingi baytida mavzudan anchagina yiroqlashgan shoir o'zga voqelik orqali ifodalamoqchi bo'lgan fikrini anglatishga urinadi, butun Osiyoga o'zgalar nazdida “johil” sifati beriladi, bunda ilmsizlik nazarda tutiladi, hamisha “zavol ko'rib”, “kamol”ga erishmagan Osiyo holati tasviri bilan birga “Tur tog'ida – Tuvo deb atalgan muqaddas vodiya Muso alayhissalom boshqalarga nasib etmagan marhamatlarga, jumladan, Haq subhanahu va taolo bilan roz aytishish – bevosita so'zlashish sharafiga muyassar” bo'lgani voqeligini keltirish orqali Navoiyning hammaga ham in'om etilmagan xislatlar sohibi ekanligiga, shuningdek, insonparvarlik, odillik, yuqtirilgan noyob iste'dod egasi, kuyunchak, haqiqatparvar, so'zni so'zdan farqlovchi, adabiyot ixlosmandi kabi ta'riflarning bir shaxsda jamlanishidek noyob hodisaga ishora qilinadi:

Birovlar nazdida johil Osiyo
Faqat zavol ko'rib, ko'rmagan kamol.
Muso iltijosi etdi-yu, go'yo
Haq Tur tog'i uzra ko'rgazdi jamol—
Jahon mehrobida paydo Alisher...

Tahlilga tortilgan yuqoridagi she'rlarda gavdalanagan Navoiy siymosi tasvirida o'xshashliklar kuzatiladi, shoir Abdulla Oripov Navoiyni “besh yuz yil naridan” “boqib turgan nuroniy” desa, shoir Erkin Vohidov “besh asr so'ngida kema bo'lgan ruh” sifatida tasvirlaydi, buyuk Navoiyning hayoti va ijodi butun dunyo xalqlarini o'ziga rom qilganligi shoirlardan birida “milliard martabali jahonni” “o'ziga qaratib tursa”, yana birida esa “besh qit'a oralab” ham hayotiy, ham ijodiy faoliyati bilan “kezib yurgan ruh” sifatidagi mutafakkir timsoli namoyon bo'ladi. Shoirlarning obraz ifodalashdagi o'xshashliklari yana bir o'rinda ko'zga tashlanadi. She'rlardan she'rlarga tomon o'sib borayotgan Navoiy siymosi shoirlarning qasidalarida ham gavdalanadi. Qasidalar mavzusi Vatan haqida bo'lsa-da (Abdulla Oripovning “O'zbekiston”, Erkin Vohidovning “O'zbekim” qasidalari), har ikki talqinda ham Navoiy timsoli go'zallik va komillikning nodir namunasi sifatida, estetik ideal darajasida she'riy misralarda ifoda topadi.

She'rlarni tushunish, undagi yozuvchi anglatmoqchi bo'lgan ma'no mazmunning nozik qirralarini anglash uchun o'quvchi-kitobxonning bilim saviyasi, estetik didi yuksak darajada bo'lishi lozim. She'r tahlilida misralar mazmunini anglamakning o'zi ham iste'dod. “Biz bu iste'dodning nomini nazokat deymiz, nozikfahmlik deymiz. Bu fazilatga yangilikni anglash va baho bera olish sifati qo'shilganda u didga aylanadi. Didni esa yoshlikdan tarbiyalamoq, bilim va tuyg'ular boyligi bilan kamolotga yetkazmoq zarur”. Bu jarayon salmog'ida badiiy adabiyotning ahamiyati katta bo'lib, bunda asarlardagi obrazlarning ta'sir doirasi, ifodadagi ishonchligi kitobxonning “estetik did”ini shakllanishida ahamiyatli omillardan sanaladi.

Epik asarlarda muallifning g'oyaviy niyati asarlardan asarlarga tomon o'sib borganidek, she'riyatda ham ushbu hodisa ko'zga tashlanadi, bir she'rda berilgan tasvir ikkinchisida yanada mukammalroq tarzda ifodalanishi holatlari kuzatiladi. Bu jarayon epik va lirik asarlardagi kichik bir o'xshashlik hisoblansa-da, ularning farqli jihatlari talaygina. Bayon usuli (epikda nasriy, lirikda she'riy)ning xilma-xilligi, hajmi, ifodalayotgan voqelik va obrazlarning tarkibi bilan farqlanadi. Epik asarlarda keng ko'lamlilik ustun bo'lsa, lirikada qisqalik, ta'sirchanlik ustuvor hisoblanadi.

Yuqoridagi she'rlar tahlilidan anglashiladiki, Navoiy siymosini yaratishda, uni keng ommaga yaqindan tanitishda mualliflarga XIV-XV asrning ikkinchi yarmidagi O'rta Osiyo va O'rta Sharq mamlakatlarining ijtimoiy-siyosiy hamda madaniy hayoti haqida original material bera oladigan mavjud tarixiy va biografik asarlarni, shuningdek, o'sha tarixiy davrlardan bizgacha yetib kelgan turli mazmundagi hujjatlarni atroflicha o'rganish va ularning muhim qismlarini bilish ijodiy niyatni amalga oshirishda ajralmas qism vazifasini o'taydi. Navoiy hayoti va ijodini ilmiy o'rganish barobarida badiiy adabiyotda ham shoir shaxsining badiiy talqinlari namoyon bo'la boradi. Yozuvchilar o'zlarining estetik idealini Navoiy misolida aks ettiradilar.

Xulosa qilib aytganda, she'r shoirning voqelikka faol munosabatidan, tuyg'u va ichki kechinmalaridan yaratiladi. Ijod mahsuli shoirning yuksak ideallari, sezimlari, dunyoqarashiga

hamohang bo'lib, tafakkurida sintezlashadi va go'zal voqelikka aylanib, ijod gulshanida barq uradi. Biz istaymizmi-yo'qmi, har qanday she'rda shoir shaxsiyatining muayyan darajadagi aksi bo'ladi. Tarixiy shaxslar obraziga murojaat etishda shoirlar kitobxon dunyoqarashini yana bir pog'onaga ko'taradi, bu obrazlarning ibratli umr va ijod yo'li, tarixiy siymolarning individual namunaviy xulq-atvori va insonparvarlik xususiyati mualliflarning ijodida estetik ideal vazifasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Қуроноф Д., Мамажонов З., Шералиева М. Адабиётшунослик луғати. – Тошкент: Академнашр, 2010. – Б. 106.
2. Umarov E., Karimov R., Mirsaidova M., Ayxodjayeva G. Estetika asoslari. – Toshkent, 2004. – B. 47.
3. Расулов А. Истеъдод ва эътиқод. – Тошкент, 2000. – Б. 6.
4. Ғафур Ғулом Мукаммал асарлар тўплами. Ўн икки томлик. Иккинчи том. – Тошкент: Фан, 1984. – 143 б.
5. Воҳидов Э. Шоиру шеър у шуур. – Т. 1987. – Б. 46.
6. Орипов А. Ёиллар армони. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги санъат наشريёти, 1984. – Б. 216.
7. www.kh-davron.uz
8. Қўшжонов М. Камалакдай сержило. Орипов А. Ёиллар армони. Б 3.
9. Пайғамбарлар қиссаси. – Тошкент, 1993. – Б. 89.
10. Воҳидов Э. Шоиру шеър у шуур. – Тошкент, 1987. – Б. 56.
11. Abdulla Sher. Navoiy sog'inchi. Turkum. www.kh-davron.uz
12. Эргашева Ш. Саида Зуннунова шеърлятида иждокор шахсияти ва лирик қахрамон муаммоси: Филол. фан. номз. ... дисс. – Тошкент, 2008. – Б. 125.
13. Воҳидов Э. Сўз латофати. – Тошкент, 2014. – Б. 5.
14. Сентъ-Бёв. Литературные портреты. – М.: Художественная литература, 1970. – С. 40.
15. Орипов А. Эҳтиёж фарзанди. – Тошкент, 1998. – Б. 124.